

Guia d'itinerari formatiu tipus (GIFT) del Mir de Psiquiatria del Adulto

Cap del servei:
Victor Pérez Solá

Tutors:
Purificación Salgado Serrano
Francina Fonseca Casals
Silvia Oller Canet
Josep Martí Bonany
Maria Teresa Campillo Sanz
Marta Martín Subero
Estanislao Mur Milà

Data d'aprovació: 24 abril 2023

Índex

1. Introducció
2. Objectius del programa
3. Competències transversals
4. Competències específiques de l'especialitat de psiquiatria
5. Planificació de les rotacions
6. MIR de primer i segon any
7. MIR de tercer, quart i cinquè any
8. Objectius de les rotacions
9. Programa de formació teòrica
10. Competències i activitats formatives del pla transversal comú
11. Sessions clíniques i bibliogràfiques específiques per a l'especialitat
12. Activitats científiques i de recerca
13. Guàrdies i atenció continuada

Introducció

La següent guia o itinerari formatiu recull com des de l' INAD (Institut de Neuropsiquiatria i addiccions del Parc de Salut Mar) s'ha adaptat el programa oficial de l'especialitat de Psiquiatria indicat per la Comissió Nacional de l'Especialitat de Psiquiatria segons s'indica a la "*Orden PCM/205/2023* del 2 de març del 2023 per la qual s'aprova i publica el programa formatiu de l'especialitat de psiquiatria", sent aprovada per la Comissió de docència de Parc de Salut Mar el 24 de abril de 2023.

Aquest programa formatiu s'adapta a les noves exigències de la psiquiatria ampliant la formació dels residents en matèries com la psicoteràpia, les addiccions, la psicogeriatria, la psiquiatria d'enllaç, la formació en recerca i en programes de salut mental, la promoció i la prevenció juntament amb la gestió de recursos. Les competències adquirides durant la formació en aquesta especialitat capacitaran als professionals especialistes per a integrar-se en els equips multidisciplinaris de les xarxes de salut mental en les que intervenen altres professionals sanitaris

L' INAD actua en l'àmbit territorial de la Regió Metropolitana de Barcelona i focalitza la seva activitat majoritàriament en l'Àrea de Barcelona Litoral Mar i en els Sectors Sanitaris del Barcelonès Nord (Santa Coloma de Gramenet, Badalona i Sant Adrià del Besòs) i Baix Maresme (Montgat, Tiana, El Masnou). La població del territori de referència es situa al voltant dels 700.000 habitants. Si bé les rotacions i objectius són iguals per tots els MIR de Psiquiatria la gran varietat de recursos de que disposem (com per exemple, diversos Centres de Salut Mental d'Adults) ens permeten generar itineraris diferents. Els residents adscrits a la nostra unitat docent escullen l'itinerari dins de l'INAD en funció de nombre de l'examen MIR.

A continuació es descriuen els objectius docents i els dispositius en els que els residents de psiquiatria realitzen la seva formació. Disposem d'una àmplia xarxa de dispositius propis en diferents àrees geogràfiques i a més hi ha un acord de col·laboració docent amb L' Hospital Germans Trias i Pujol per la realització de guàrdies de Psiquiatria i un altre amb Hospital Sant Joan de Deu per la rotació relacionada amb la formació en psiquiatria infanto-juvenil.

Objectius del programa

L'objectiu fonamental del programa és establir les competències que s'han d'adquirir i desenvolupar al llarg de la formació de l'especialitat de Psiquiatria per obtenir el títol d'especialista.

Un segon objectiu és definir els criteris d'avaluació de les seves competències. Per a l'adquisició del títol d'especialista en Psiquiatria haurà de cursar un període de formació de 5 anys pel sistema de residència. Durant el període haurà d'adquirir i desenvolupar competències transversals, comunes a les diferents especialitats en Ciències de la Salut, competències comunes amb l'especialitat de Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència i competències específiques de l'especialitat de Psiquiatria. Totes elles descrites detalladament i amb els seus instruments d'avaluació a la "*Orden PCM/205/2023* del 2 de març del 2023".

Competències transversals

Per a l'adquisició del títol d'especialista en Psiquiatria, hauran d'adquirir i desenvolupar les següents competències genèriques o transversals al llarg dels cinc anys de formació, segons el disposat al Reial Decret 589/2022 del 19 de juliol, pel què es regular la formació transversal de les especialitats en Ciències de la Salut.

1. Compromís amb els principis i els valors de les especialitats de les ciències de la salut
2. Principis de bioètica
3. Principis legals aplicables a la pràctica de les especialitats de les ciències de la salut
4. Comunicació clínica
5. Treball en equip
6. Habilitats clíniques generals aplicables a la pràctica de les especialitats de les ciències de la salut
7. Maneig de fàrmacs i altres recursos terapèutics
8. Equitat i determinants socials de la salut
9. Promoció de la salut i prevenció
10. Salut digital
11. Investigació
12. Docència i formació
13. Gestió clínica i de la qualitat

Competències específiques de l'especialitat de psiquiatria

1. Principis legals lligats a la pràctica professional
2. Comunicació
3. Treball en equip i en xarxa
4. Habilitats diagnòstiques i clíniques
5. Intervencions terapèutiques
6. Habilitats docents

Planificació de les rotacions

Per elaborar la guia o itinerari formatiu se segueix la "*Orden PCM/205/2023* del 2 de març del 2023 per la qual s'aprova i publica el programa formatiu de l'especialitat de psiquiatria". El sistema de residència per a l'accés al títol de metge/metgessa especialista en Psiquiatria comprèn un període formatiu de cinc anys que es realitzarà a les Unitats Docents Multi-professionals de salut mental acreditades. Per altra banda, determinades rotacions en les especialitats en Ciències de la Salut o en àrees específiques de la salut mental que permetin millorar i/o completar la formació dels residents, es podran realitzar en altres dispositius docents amb els que existeixi un acord o un conveni anterior i compti amb la corresponent acreditació i capacitat docent. El període de les rotacions i estades formatives en altres especialitats s'adaptarà a l'establert a la legislació vigent. Per aquest motiu s'ha elaborat una proposta de desenvolupament del BOE per a cinc anys que contempla cinquanta-cinc mesos de formació en diferents dispositius docents, excloent els cinc mesos corresponents als períodes anuals de vacances.

S'ha considerat que les especialitats en Ciències de la Salut que presenten un contingut que resulta d'utilitat, serien Medicina Interna, Neurologia i les seves Àrees Específiques. Degut a la complexitat de certes rotacions i a les diferències inherents als models d'aprenentatge que es requereixen per adquirir les competències, les estades formatives en aquestes especialitats podran adaptar-se a les característiques dels dispositius, dels hospitals i al nombre de residents en formació. Els dos primers anys els tutors de residència organitzaran el pla individual de formació, garantint el compliment del present document de itinerari formatiu aprovat per la Comissió de Docència del centre i assegurant que els residents assoleixen els objectius docents especificats en el BOE.

De forma general i respecte a l'adquisició de les competències relacionades amb les patologies urgents, els residents realitzaran entre tres i quatre guàrdies al mes, contemplant les urgències hospitalàries generals sol en els primers 6 mesos de formació. També serà obligatori participar en les activitats de formació de la unitat docent, així com de les establertes per la Comissió de Docència.

El/la resident disposa d'un període d'aprofundiment a les àrees de la unitat docent de l'especialitat de 6 a 8 mesos. Tanmateix, disposa d'un període de lliure elecció de quatre mesos de durada, com a màxim, per a complementar la seva formació com a metge especialista en Psiquiatria en centres externs nacionals o internacionals. Ambdós períodes es realitzaran preferentment el cinquè any, a les següents àrees:

- Unitats clíniques / d'investigació especialitzada en una patologia específica: unitats de primers episodis psicòtics, de trastorn bipolar, de trastorns de la personalitat, de trastorns de la conducta alimentaria, de trauma complexa, altres
- Unitats clíniques / d'investigació especialitzada en psicogeriatría
- Unitats clíniques / d'investigació especialitzades en addiccions i patologia dual
- Unitats clíniques / d'investigació especialitzada en psicoteràpia
- Unitats clíniques / d'investigació especialitzades en Inter consulta/ psiquiatria d'enllaç
- Unitats d'avaluació de serveis i gestió

MIR de primer i segon any

- Consulta ambulatoria / Centres o Unitats de Salut Mental Infantil i Juvenil: entre 4 i 6 mesos.
- Unitat d'Hospitalització Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència, incloent hospitalització domiciliària i Hospital de Dia: entre 2 i 3 mesos.
- Unitats de psiquiatria psicossomàtica infantil i de l'adolescència, de Inter consulta i d'enllaç: entre 1 i 3 mesos.
- Unitats de psiquiatria psicossomàtica, de Inter consulta i d'enllaç: entre 1 i 3 mesos.
- Consulta ambulatoria / Centre de Salut Mental d'Adults: entre 4 y 6 mesos.
- Unitat d'Hospitalització d'Adults incloent Hospitalització Domiciliària i Hospital de Dia: entre 2 i 3 mesos.
- Dispositius de Neurologia / Medicina Interna / Medicina familiar i comunitària / Pediatria: entre 2 y 3 mesos, període mínim d'un mes.
- Guàrdies de urgències generals o pediàtriques els primers 6 mesos d'R1: entre 3 i 4 al mes.
- Guàrdies de Psiquiatria a partir del 6^è mes d'R1: entre 3 i 4 al mes.

Any de residència	Rotació	Durada en mesos	Dispositiu
R1 – R2	Infanto-juvenil ambulatoria	4	CSMIJ i HDIJ de l'INAD
R1 – R2	Infanto-juvenil hospitalització, HD o Domiciliària	3	Hospital Sant Joan de Deu Barcelona
R1 – R2	Infanto-juvenil Inter consulta	1	Hospital Sant Joan de Deu Barcelona
R1 – R2	Inter consulta adults	3	Hospital del Mar
R1 – R2	CSMA	5	CSMA INAD (SMN, SMS, SC)
R1 – R2	Hospitalització adults, HD o Domiciliària	3	Unitats Hospitalització Breu; Unitats Hospitalització Domiciliària; Hospital de Dia H. del Mar / CAEM
R1 – R2	Neurologia	1	Hospital del Mar
R1 – R2	Medicina interna	2	Hospital del Mar
R1 – R2	Guàrdies d'urgències generals	6 mesos	Hospital del Mar
R1 – R2	Guàrdies de psiquiatria	18 mesos	Hospital del Mar

MIR de tercer, quart i cinquè any

- Unitats d'hospitalització breu: entre 4 i 6 mesos.
- Hospitals de Dia i hospitalització domiciliària / Unitats d'atenció ambulatoria intensiva: entre 3 i 6 mesos.
- Consulta ambulatoria / Centre de Salut mental d'adults: entre 4 i 6 mesos
- Unitats de psiquiatria psicosomàtica, d'Inter consulta i d'enllaç: entre 3 i 4 mesos.
- Centres de rehabilitació psiquiàtrica i psicosocial, inclou centres de dia i hospitals de dia rehabilitadors: entre 2 i 6 mesos.
- Dispositius o programes d'atenció a l'alcoholisme i altres addiccions: entre 2 i 4 mesos.
- Dispositius o programes de psicogeriatria: entre 2 i 4 mesos.
- Unitats clíniques / d'investigació especialitzada: entre 6 i 8 mesos, període mínim de rotació per a la unitat 2 mesos.
- Rotació de lliure elecció: 4 mesos.
- Guàrdies de Psiquiatria: entre 3 i 4 al mes.

Any de residència	Rotació	Durada en mesos	Dispositiu
R3 – R5	Hospitalització breu	5	Unitats hospitalització breu FÒRUM/CAEM
R3 – R5	Unitats d'atenció ambulatoria intensiva	3	FÒRUM // CAEM
R3 – R5	CSMA	5	CSMA INAD (SMN, SMS, SC)
R3 – R5	Unitat d'Inter consulta / psiquiatria d'enllaç	3	H del Mar/ H de la Esperança
R3 – R5	Unitat de rehabilitació psiquiàtrica i psicosocial	3	Unitats de RHB Fòrum/ CAEM
R3 – R5	Unitat d'addiccions	3	Unitats desintoxicació

			Mar, Unitats Patologia Dual Fòrum/ CAEM
R3 – R5	Psicogeriatría	3	Unitat Atenció a les Demències CAEM
R3 – R5	Unitats clíniques / d'investigació especialitzada	3	PSMAR - INAD
R3 – R5	Rotació de lliure elecció	3	
R3 – R5	Unitats específiques	2	INAD
R3 – R5	Guàrdies de psiquiatria	36 mesos	H del Mar

Dispositius comuns en la en la formació

Son aquells dispositius en els que rotaran tots els residents de psiquiatria de l'INAD.

- Medicina Interna i Urgències de Medicina: Hospital del Mar
- Neurologia: Hospital del Mar
- Unitat de desintoxicació UHD: Hospital del Mar
- Psiquiatria infantil i juvenil: Hospital Sant Joan de Déu (Acord de col·laboració docent)
- Inter consulta: Hospital del Mar i Hospital de l'Esperança
- Inter consulta toxicomanies: Hospital del Mar
- Rehabilitació / Unitat de Subaguts: Centre Fòrum ó Unitat de subaguts Centre Dr. Emili Mira.
- Urgències psiquiatria: Hospital del Mar i Hospital Germans Trias i Pujol (Acord de col·laboració docent)
- Infanto Juvenil ambulatoria: CSMIJ i HD INAD

Dispositius que poden variar en funció de l'itinerari

- Unitat d'Aguts: Hospital del Mar / Centre Fòrum o Unitat d'Aguts Centre Dr. Emili Mira
- Unitat de Patologia Dual: Centre Fòrum o Centre Dr. Emili Mira
- Centres de Salut Mental d'Adults: Sant Martí Nord o Sant Martí Sud o Santa Coloma de Gramenet

Dispositius opcionals dins de l'INAD (oferta com a formació específica)

- Consultes Externes Hospital del Mar- centre Fòrum.
- Unitat d'Ansietat, EMSE i HAD Hospital del Mar

Objectius de les rotacions

Neurologia

- Dispositius: Servei Neurologia Hospital del Mar.
- Coneixements:
  - Conèixer els fonaments diagnòstics. Orientació sindròmica en patologies neurològiques més freqüents.
  - Identificar causes neurològiques com a possible origen de trastorns psiquiàtrics i/o de funcions superiors.
  - Conèixer de les diferents exploracions diagnòstiques: indicació, utilitat, ús racional.
- Habilitats:
  - Elaborar una entrevista clínica completa.
  - Realització d'una exploració neurològica completa.
  - Saber interpretar els resultats obtinguts en l'exploració neurològica bàsica.

Urgències generals

- Dispositiu :Servei Urgències Mèdiques Hospital del Mar
- Habilitats i coneixements:
  - Realitzar una correcta H^a Clínica, exploració física, hipòtesis diagnòstica inicial i planificar actitud a seguir.
  - Identificar les situacions clíniques segons nivell de gravetat i/o complexitat
  - Poder indicar i interpretar les exploracions complementaries a urgències.
  - Realitzar una orientació terapèutica en l'àmbit d'urgències de les principals síndromes
  - Conèixer aquells diagnòstics que impliquen alteracions del comportament d'origen orgànic
  - Establir relació terapèutica amb pacients i familiars
  - Intervencions en situació de crisi i maneig adequat de situacions conflictives

Medicina Interna

- Dispositiu: Servei Medicina Interna Hospital del Mar
- Coneixements:
  - Saber realitzar una H^a Clínica, exploració física i hipòtesis diagnòstica inicial.
  - Conèixer la indicació i interpretació de les principals proves complementaries.
  - Realitzar una orientació terapèutica de les principals síndromes
  - Identificar causes orgàniques com a possible origen de símptomes psiquiàtrics
  - Establir relació terapèutica amb pacients i familiars
  - Conèixer l'organització del Servei en una planta d'hospitalització general

- **Habilitats**
  - Elaboració de l'entrevista clínica completa.
  - Realització d'exploració física general completa i adequada.
  - Aplicació de coneixements per tal d'afrontar situacions medico-orgàniques de caràcter urgent.
  - Aplicació de primeres mesures de suport vital

Unitat d'Aguts període R1-R2

- **Dispositiu:** Unitat d' Hospitalització d' aguts de L' Hospital del Mar, Centre Fòrum o Unitat d' Hospitalització d' aguts de CAEM
- **Coneixements:**
  - Conèixer el funcionament i protocols de la Unitat d'aguts de psiquiatria pel que fa al malalt hospitalitzat, el malalt a urgències i al control ambulatori del malalt en situació de crisi o en control post-alta. Valorar la necessitat d'ingrés urgent/ derivació HAD, derivació Unitat Crisi (UC) o alta a domicili.
  - Conèixer els aspectes legals de l' hospitalització i protocol d' internament involuntari.
  - Conèixer la psicopatologia pròpia dels pacients psiquiàtrics aguts i les estratègies terapèutiques a seguir.
  - Conèixer la dinàmica de coordinació amb els altres dispositius assistencials comunitaris
  - Conèixer els criteris d' ingrés hospitalari i de derivació a UC o altres recursos de la xarxa. Adequar l' ingrés a les normes legals vigents.
  - Maneig correcte del pacient agitat o violent.
  - Adquisició de coneixements psicofarmacològics pel maneig del pacient agut (trastorns psicòtics, trastorns afectius i trastorns de la personalitat de forma més rellevant).
  - Adquirir tècniques d' entrevista clínica a pacients aguts o en crisi.
  - Entrevistes d' informació a famílies en el període d' hospitalització.
  - Valorar la necessitat de sol·licitud d' Inter consulta a altres especialitats.
  - Maneig adequat dels recursos sòcio-comunitaris en les derivacions a l' alta hospitalària.
  - Redactar adientment les epícrisi.
  - Conèixer indicacions de TEC.
  - Conèixer les indicacions dels fàrmacs més utilitzats en Psiquiatria (psicofarmacològics: perfil general dels antipsicòtics clàssics i atípics, perfil dels antidepressius ISRS, ISNA, TRICICLICS, perfil fàrmacs ansiolítics benzodiazepines i eutimitzants (carbonat de liti, valproic, carbamazepina i nous eutimitzants).
  - Conèixer les indicacions i utilitat de les exploracions complementaries més utilitzades en psiquiatria.
  - Conèixer les indicacions i informació a obtenir de les exploracions psicomètriques generals.
  - Conèixer els aspectes legals en relació a l' internament involuntari de pacients.
  - Conèixer factors de risc de conducta suïcida.

- **Habilitats**
  - Realitzar correctament l' anamnesi psiquiàtrica i transcriure-la en la història clínica.
  - Realitzar correctament l' exploració psicopatològica i transcriure-la en la història clínica .
  - Formular sindròmicament el diagnòstic i /o diagnòstic diferencial (MIR 1).
  - Maneig del malalt en situació d' agitació psicomotriu.
  - Saber fer una entrevista psiquiàtrica inicial i de seguiment. Comunicació i empatia amb el malalt i el seu entorn.
  - Saber fer la presentació d' un cas clínic de forma ordenada (anamnesi, exploració psicopatològica, orientació diagnòstica, diagnòstics diferencials i pla terapèutic).

- **Activitat assistencial relacionada exigida:**
  - 25 1ª visites (diagnòstics més prevalents) orientació sindròmica pla de tractament.
  - 10 informes d' alta, 5 informes sol·licitud recursos rehabilitadors.
  - 20 pacients en seguiment (diagnòstics prevalents).
  - Seguiment atenció familiar 20 pacients.
  - Guàrdies en àrea d' urgències 4/mes.

Unitat d'Aguts període R3-R5

- **Dispositiu:** Unitat d' Hospitalització d' aguts de L' Hospital del Mar, Centre Fòrum o Unitat d' Hospitalització d' aguts de CAEM
- **Coneixements:**
  - Conèixer el funcionament i protocols de la Unitat d' aguts de psiquiatria pel que fa al malalt hospitalitzat, el malalt a urgències i al control ambulatori del malalt en situació de crisi o en control post-alta. Valorar la necessitat d' ingrés urgent/ derivació HAD, derivació UC o alta a domicili.
  - Conèixer els aspectes legals de l' hospitalització i protocol d' internament involuntari.
  - Conèixer la psicopatologia pròpia dels pacients psiquiàtrics aguts i les estratègies terapèutiques a seguir.
  - Conèixer la dinàmica de coordinació amb els altres dispositius assistencials comunitaris
  - Conèixer els criteris d' ingrés hospitalari i de derivació a UC o altres recursos de la xarxa. Adequar l' ingrés a les normes legals vigents.
  - Adquisició de coneixements psicofarmacològics pel maneig del pacient agut (trastorns psicòtics, trastorns afectius i trastorns de la personalitat de forma més rellevant).
  - Adquirir tècniques d' entrevista clínica a pacients aguts o en crisi.
  - Entrevistes d' informació a famílies en el període d' hospitalització.

- Valorar la necessitat de sol·licitud d' Inter consulta a altres especialitats.
- Maneig adequat dels recursos sòcio-comunitaris en les derivacions a l' alta hospitalària.
- Redactar adientment les epícrisi.
- Conèixer indicacions de TEC.
- Conèixer les indicacions dels fàrmacs més utilitzats en Psiquiatria (psicofarmacològics: perfil general dels antipsicòtics clàssics i atípics, perfil dels antidepressius ISRS, ISNA, TRICICLICS, perfil fàrmacs ansiolítics benzodiazepines i eutimitzants (carbonat de liti, valproic, carbamazepina i nous eutimitzants).
- Conèixer les indicacions i utilitat de les exploracions complementaries més utilitzades en psiquiatria.
- Conèixer els Diagnòstics. Classificació CIE-10.
- Conèixer les indicacions i informació a obtenir de les exploracions psicomètriques generals.
- Conèixer els aspectes legals en relació a l' internament involuntari de pacients.
- Conèixer el maneig del malalt en situació d' agitació psicomotriu.
- Conèixer el maneig del pacient amb risc suïcida .

- **Habilitats**

- Realitzar correctament l' anamnesi psiquiàtrica i transcriure-la en la història clínica.
- Realitzar correctament l' exploració psicopatològica i transcriure-la en la història clínica .
- Maneig del malalt en situació d' agitació psicomotriu/ conductes violentes. Identificar riscos potencials per al pacient i per a tercers. Desescalada verbal.
- Saber fer una entrevista psiquiàtrica inicial i de seguiment. Comunicació i empatia amb el malalt i el seu entorn.
- Saber fer la presentació d' un cas clínic de forma ordenada (anamnesi, exploració psicopatològica, orientació diagnòstica, diagnòstics diferencials i pla terapèutic).
- Maneig i aplicació de la tècnica de la TEC.
- Valoració de risc del pacient amb risc suïcida.
- Abordatge de forma integral de problemes de salut crònics i contribuir a la presa de decisions i optimització de cures.
- Realitzar promoció per a la salut mental i prevenció de malaltia.
- Informar els pacients i, si escau, cuidadors i/o representants legals, sobre els aspectes fonamentals següents: diagnòstic, pronòstic, tractaments i possibles repercussions d'un trastorn mental, tenint en compte la seva variabilitat clínica, així com els símptomes, els signes d'alarma de reagudització, i la necessitat del compliment de les pautes psicoterapèutiques i de la medicació.
- Entrenar les actituds necessàries per a la escolta empàtica sense fer judicis i la tolerància a la diversitat d'emocions.
- Establir, mantenir i reparar si cal, l'aliança terapèutica.

- Avaluar la capacitat de decisió del pacient. Valorar els suports necessaris per a la presa de decisions clíniques.
- Activitat assistencial relacionada exigida:
  - 50 1ª visites (diagnòstics més prevalents) orientació sindròmica pla de tractament.
  - 25 informes d'alta, 15 informes sol·licitud recursos rehabilitadors.
  - 50 pacients en seguiment (diagnòstics prevalents).
  - 120 tractaments amb teràpia electroconvulsiva
  - Seguiment atenció familiar 40 pacients
  - Guàrdies en àrea d'urgències 4/mes.
  - 60 tractaments amb TEC

Unitat de Rehabilitació

- Dispositius: Unitat Subaguts Centre Fòrum o Unitat Subaguts/ Unitat de Rehabilitació CAEM
- Coneixements:
  - Conèixer els indicadors assistencials en rehabilitació.
  - Conèixer els recursos de rehabilitació a l'alta en el sector.
  - Conèixer les classificacions de discapacitat.
  - Saber com és el disseny de plans individualitzats de rehabilitació.
  - Conèixer el desenvolupament pràctic de determinades tècniques de rehabilitació, incloent aquelles intervencions que poden i han de ser utilitzables per part de qualsevol professional comunitari: avaluació diagnòstica d'habilitats i dificultats funcionals; tècniques psicoeducatives individuals i familiars; tècniques bàsiques d'entrenament en habilitats socials.
  - Saber les indicacions de derivació a programes especialitzats de rehabilitació i suport social.
  - Fomentar una actitud adequada a una filosofia i estratègia de rehabilitació.
- Activitat assistencial relacionada exigida:
  - Maneig clínic i seguiment d'un mínim de 10 malalts amb trastorn mental crònic, en els recursos establerts per la seva atenció específica.
  - Elaboració i desenvolupament pràctic de plans individualitzats de rehabilitació sociosanitaris adequats com les tècniques específiques per a l'actuació sobre el dèficit associat.
  - Col·laboració en l'elaboració de 5 plans individualitzats de rehabilitació.

  - Inici i seguiment de pauta de tractament amb clozapina.
  - Presentació d'una sessió/seminari en relació amb el trastorn mental greu i la rehabilitació psicosocial.

Unitat d'Addiccions

- Dispositius: UDH Hospital del Mar, Servei Inter consulta de toxicomanies de l' Hospital del Mar, Unitat Patologia Dual Centre Fòrum o Unitat patologia Dual CAEM, CAS Barceloneta
- Coneixements:
  - Adquirir els coneixements i habilitats necessaris per el tractament i seguiment de pacients amb trastorn per us de substàncies (TUS) i patologia dual (PD).
  - Estimular el desenvolupament de l'actitud adequada per atendre els pacients amb addicció.
  - Realitzar la història clínica i toxicològica complerta, i la relació amb psicopatologia (Patologia Dual)
  - Adquirir habilitats d'entrevista i interacció amb pacients diagnosticats de TUS i PD així com les seves famílies.
  - Manegar de forma pràctica de la psicofarmacologia més utilitzada en tractament de desintoxicació i prevenció de recaigudes.
  - Conèixer el maneig pràctic d'interaccions dels tractament farmacològics i substàncies d'abús a la Inter consulta.
  - Adquirir habilitats bàsiques en tècniques psicoterapèutiques: entrevista motivacional i TCC dirigida a prevenció de recaigudes.
  - Adquirir coneixements de la Xarxa d'atenció a les Addiccions, així com dels dispositius i professionals implicats
  - Presentar de forma crítica d'un article d'investigació en Addiccions
- Unitat de Inter consulta / Psiquiatria d'enllaç
- Dispositius: Unitat Inter consulta psiquiàtrica Hospital del Mar

Coneixements R1-R2:

- o Conèixer l'abordatge dels trastorns psiquiàtrics presents en el pacient ingressat a l'Hospital general per qualsevol etiologia (exclou els problemes d'addiccions que s'abordaran en una altra rotació).
- o Detectar, identificar i col·laborar en el diagnòstic diferencial del malalt orgànic amb trastorn psiquiàtric afegit.
- o Realitzar de forma adequada l'entrevista psiquiàtrica amb pacients i familiars a l'Hospital general.
- o Conèixer els trastorns mentals associats a malaltia mèdica, trastorns somatoformes i psicossomàtics.
- o Conèixer els principals programes específics dins de la Inter consulta (Atenció en programes especials a nivell ambulatori): pacient oncològic, pacient amb obesitat mòrbida, pacient amb patologia neurològica i/o neuroquirúrgica (programa epilèpsia), unitat psiquiatria perinatal, unitat de cures paliatives
- Activitat assistencial relacionada exigida:
  - o 20 pacients hospitalitzats diagnòstic diferencial patologia psiquiàtrica / mèdica.
  - o 5 primeres visites programa Obesitat mòrbida+ assistència > 1 sessió grup obesitat.
  - o 5 visites pacients patologia neurològica / neuroquirúrgica (inclou el programa d'epilèpsia).
  - o Presentació 1 sessió-seminari de temes Inter consulta / psicossomàtica.
  - o 5 visites pacient oncològic
- Coneixements R3-R4:
  - o Conèixer l'abordatge dels trastorns psiquiàtrics presents en el pacient ingressat a l'Hospital general per qualsevol etiologia (exclou els problemes d'addiccions que s'abordaran en una altra rotació).
  - o Detectar, identificar i col·laborar en el diagnòstic diferencial del malalt orgànic amb trastorn psiquiàtric afegit.
  - o Realitzar de forma adequada l'entrevista psiquiàtrica amb pacients i familiars a l'Hospital general.
  - o Identificar el que la malaltia suposa pel pacient i valorar-ne les capacitats d'afrontament establint estratègies d'ajuda.
  - o Abordatge psicofarmacològic, coneixement de les principals interaccions.
  - o Conèixer els trastorns mentals associats a malaltia mèdica, trastorns somatoformes i psicossomàtics.
  - o Saber manejar els conflictes en les relacions assistencials.

- o Abordatge del pacient en situació de final de vida. Valoració de la capacitat de decidir en processos d'eutanàsia
- o Saber fer una adequada valoració de la capacitat de decidir del pacient amb patologia orgànica i amb trastorn mental comòrbid
- o Saber acompanyar al pacient amb trastorn mental greu en la presa de decisions complexes.
- o Assessorar a l'equip mèdic en la presa de decisions complexes en pacients amb trastorn mental greu i limitació en la capacitat de decidir
- o Avaluar i abordar les especificitats de la patologia somàtica en relació al trastorn mental (Atenció en programes especials a nivell ambulatori): pacient oncològic, pacient amb obesitat mòrbida, pacient amb patologia neurològica i/o neuroquirúrgica (programa epilèpsia),
- o Aprendre a abordar la patologia mental perinatal valorant necessitat de tractament farmacològic i indicació de psicoteràpia
- Activitat assistencial relacionada exigida:
  - o 30 pacients hospitalitzats diagnòstic diferencial patologia psiquiàtrica / mèdica.
  - o 5 primeres visites programa Obesitat mòrbida+ assistència > 1 sessió grup obesitat.
  - o 5 visites pacients patologia neurològica / neuroquirúrgica (programa epilèpsia).
  - o Presentació 1 sessió-seminari de temes Inter consulta / psicossomàtica.
  - o 5 visites pacient oncològic
  - o 5 visites en pacient amb situació de cures pal.liatives
  - o 10 visites a pacients de psiquiatria perinatal

Psiquiatria comunitària CSMA

- Dispositius: CSMA Sant Martí Sud o CSMA Sant Martí Nord o CSMA Santa Coloma.
- Coneixements R1-R2.
  - Conèixer els requisits bàsics per a la realització d'una primera visita de psiquiatria al CSMA amb supervisió de l'adjunt.
  - Conèixer els requisits bàsics per al seguiment de pacients al CSMA amb supervisió de l'adjunt.
  - Participar en els grups psicoeducatius realitzats al CSMA.
  - Conèixer el funcionament en equip amb el que es treballa en el CSMA i les funcions dels diferents perfils professionals (psicologia, infermeria i treball social).
  - Conèixer el programa PSP i participar en les coordinacions de salut mental amb primària.

- Conèixer la Xarxa de Salut Mental a Catalunya.
- Adquirir coneixements i experiència en les activitats de programació, organització, i coordinació assistencial de centre de salut mental.
- Activitat assistencial relacionada exigida:
  - Realització d'un PTI.
  - Realització de mínim 60 primeres visites realitzant registre de les mateixes
  - Realització del seguiment terapèutic de mínim 80 pacients amb diversos diagnòstic.
  - Participació en algun dels grups psicoeducatius del CSMA.
- Coneixements R3-R4.
  - Conèixer i utilitzar de forma adequada les derivacions als diversos dispositius de la Xarxa de Salut Mental disponibles per a l'avaluació, seguiment i tractament de tipologies específiques de pacients i / o diagnòstics, p ex: servei especialitzat de salut mental per a persones amb discapacitat intel·lectual (SESM-DI), unitats hospitalàries específiques.
  - Adquirir coneixement sobre aspectes relacionats amb la problemàtica legal del malalt mental (mesures penals alternatives, processos d'incapacitació, informes assistencials amb finalitat legals-administrativa).
  - Maneig d'intervencions i situacions de crisi, criteris de derivació i recursos.
  - Assumir una agenda pròpia de pacients del CSMA al llarg dels 6 mesos realitzat tant les primeres visites com els seguiments i els plans terapèutics.
  - Participació activa en el programa de suport a la Atenció Primària.
  - Adquirir experiència en el treball multidisciplinari.
- Activitat assistencial relacionada exigida:
  - Realització de 10 PTI.
  - Realització de mínim 60 primeres visites i seguiments posteriors amb pla terapèutic, coordinacions amb altres professionals i alta si s'escau realitzant registre de les mateixes.
  - Realització del seguiment terapèutic de mínim 80 pacients amb diversos diagnòstics.
  - Participació en algun tipus de programa d'atenció psicoterapèutica EMSE
  - Avaluar les situacions d'incapacitat laboral i fer recomanacions sobre la necessitat de iniciar-la, mantenir-la o finalitzar-la.

Unitats d'atenció ambulatoria intensiva

HAD

- Conèixer el dispositiu d'hospitalització domiciliària.
- Conèixer el maneig del pacient a domicili.
- Conèixer el maneig de situacions de crisi al domicili, així com d'ingressos involuntaris des del domicili.
- Assistir a les reunions d'equip d'avaluació de casos.
- Maneig adequat dels recursos socio-comunitaris en les derivacions a l'alta
- Estar familiaritzat amb la base de dades ús d'escales psicopatològiques habituals.

Activitat assistencial relacionada exigida:

- Realització supervisada de mínim 3 primeres valoracions de pacients candidats a ingrés a HAD, realitzant una adequada anamnesi, plantejant diagnòstics diferencials i establint pla terapèutic.
- Seguiment de visites successives i entrevistes familiars per aquests pacients.
- Realització de mínim 3 informes d'alta.
- Assistència al passe de guàrdia diari.
- Participar a les reunions de circuit (1 al mes segons el sector)

HD:

- Conèixer el programa general de l'Hospital de Dia
- Conèixer la dinàmica de treball a l'Hospital de Dia
- Conèixer les indicacions d'hospitalització de dia.
- **Habilitats, activitat assistencial:**
  - Adquirir habilitats de treball amb l'equip multidisciplinari i participació en reunions d'equip.
  - Avaluació clínica de pacients candidats a ingrés al programa general.
  - Adquirir habilitats psicoterapèutiques en intervencions de tipus individual, de grup i família
  - Consolidar estratègies psicofarmacològiques pel maneig de patologies resistents a nivell ambulatori
  - Adquirir habilitats per proposar un projecte de reinserció a recursos comunitaris i/o laborals

- Realització supervisada d'un mínim de 3 primeres visites de valoració a pacients amb diagnòstics diversos.
- Elaboració supervisada de plans terapèutics individualitzats per un mínim de 3 pacients atenent a les necessitats clíniques i de reinserció sociolaboral i ocupacional.
- Seguiment de visites successives i entrevistes familiars per aquests pacients.
- Participació en les activitats psicoterapèutiques grupals. Durant els primers dies s'assistirà a la majoria de grups quan l'enquadre ho permeti. Posteriorment es participarà d'observador en aquells grups que requereixin major complexitat tècnica i en grups de baixa complexitat on pugui participar com a co-terapeuta.
- Administració de proves psicomètriques.

Psiquiatria Infanto-Juvenil

- Dispositius: Servei de Psiquiatria Infanto-Juvenil Hospital sant Joan de Deu Esplugues (Acord de col·laboració docent)
- Coneixements:
  - Conèixer el desenvolupament físic emocional, intel·lectual i social, així com amb els factors biològics, psicològics i socials implicats en l'etiologia dels trastorns mentals en la població infanto-juvenil.
  - Adquirir la capacitat per a diagnosticar i tractar els trastorns psiquiàtrics i les desviacions del desenvolupament psicomotor, així com les alteracions emocionals i psicosomàtiques durant la infància i l'adolescència.
  - Conèixer l'estructura comunitària implicada en la salut i el desenvolupament dels nens, l'organització del sistema escolar, serveis socials i serveis judicials per a una adequada coordinació.
  - Conèixer les tècniques d'avaluació psicomètrica pròpies d'aquestes etapes del desenvolupament.
  - Adquirir coneixements del tractament farmacològic de nens i adolescents.
  - Realització d' anamnesis exploració psicopatològica en població infanto-juvenil.
  - Observar i valorar , aprendre el maneig de la conducta suïcida en adolescents.
- Activitat assistencial relacionada exigida:
  - Activitat assistencial a urgències: mínim 40 hores.
  - Valoració i maneig de Primers episodis psicòtics/ EMAR, mínim 10 entrevistes.

- Entrevistes a pacients TDH y TEA, mínim 15 entrevistes de cada diagnòstic.
- Maneig clínic de Trastorns de Conducta Alimentària, 10 entrevistes mínim.

Gerontopsiquiatria

Dispositiu: E.A.I.A, Hospital de Dia Trastorns Cognitius i Unitats d'hospitalització d'atenció als trastorns cognitius al Centre Emili Mira i Lopez.

- Coneixements
  - Conèixer la anamnesi i exploració bàsica a realitzar davant d'un pacient amb sospita de deteriorament cognitiu.
  - Conèixer el diagnòstic diferencial i les exploracions complementàries que s'utilitzen en el procés diagnòstic.
  - Conèixer la caracterització clínica i la evolució dels diferents tipus de demències.
  - Conèixer els tractaments específics disponibles en l'actualitat, les seves peculiaritats de prescripció, les seves indicacions i els efectes secundaris més freqüents.
  - Conèixer l'abordatge i participació del psiquiatra en el diagnòstic diferencial del deteriorament cognitiu.
  - Conèixer l'abordatge i tractament dels símptomes no cognitius en els pacients amb demència.
  - Conèixer els diferents recursos socio-sanitaris i socials disponibles i el perfil de cadascun d'ells.
- Activitats assistencials
  - Primeres visites i visites de seguiment a la EAIA amb supervisió de neurologia i psiquiatria.
  - Participació a les reunions interdisciplinàries de l'EAIA i l'Hospital de Dia.

Dispositiu: Hospitalització; Unitats de mitja estada psicogeriatría.

- Coneixements
  - Conèixer l'abordatge i participació del psiquiatre en el diagnòstic diferencial del deteriorament cognitiu.
  - Conèixer l'abordatge i tractament dels símptomes no cognitius en els pacients amb demència.
  - Conèixer les peculiaritats clíniques i de tractament de les malalties mentals en el pacient geriàtric.
  - Conèixer els diferents recursos socio-sanitaris i socials disponibles i el perfil de cadascun d'ells.

- Activitats assistencials:
  - Valoració, tractament i seguiment de pacients ingressats amb supervisió de geriatría i psiquiatria.
  - Participació a les reunions interdisciplinàries de les unitats d'hospitalització.
  - Participació en les sessions clíniques del procés.
  - Presentació d'una sessió clínica o bibliogràfica al final del període de formació.

Unitat d'Ansietat (rotació opcional)

- Dispositiu: Unitat d'Ansietat del Centre Fòrum
- Coneixements
  - Diagnòstic i tractament mèdic i psicològic dels trastorns d'ansietat.
  - Psicopatologia dels trastorns d'ansietat: aspectes biològics, ambientals i psicològics.
  - Instruments d'avaluació: escales per mesurar l'ansietat.
  - Coneixement general de les tècniques psicoterapèutiques.
  - Domini de l'exploració i el diagnòstic.
  - Tractament psicofarmacològic dels trastorns d'ansietat.
  - Tractament psicoterapèutic.

Programa de formació teòrica

Al llarg del primer any del període de formació, gestionat per la Societat Catalana de Psiquiatria i en coordinació amb el Departament de Salut de la Generalitat, es porta a terme el "Curs de Residents de Salut Mental", comú per a totes les especialitats de Salut Mental i per a totes les unitats docents de Salut Mental de Catalunya. Aquest curs es compon de 3 Tallers (Psicopatologia, 6 sessions; Habilitats comunicatives, 4 sessions; Entrevista motivacional, 4 sessions) i de Trobades amb l'Expert. En aquestes sessions s'aborda la formació teòrica proposada per les unitats docents. Les sessions es realitzen de manera setmanal durant un curs lectiu, exigint-se una participació mínima del 80% al resident.

Tanmateix, des de l'INAD, en període de curs lectiu, es realitzen, al llarg de tot el període de formació especialitzada, sessions setmanals impartides pels tutors i col·laboradors docents amb un programa destinat a completar la formació teòrica impartida en aquest primer any gestionada per les Societats.

Competències i les activitats formatives del pla transversal comú.

Els especialistes en formació de psiquiatria estan inclosos en el Pla Transversal Comú del Parc de Salut Mar. Dins d'aquest pla i durant els 3 primers anys de formació, es realitzen activitats formatives orientades a l'adquisició de competències bàsiques incloses en el pla general de les especialitats del Ministeri (Seguretat del pacient, autoprotecció, suport vital bàsic, recerca bibliogràfica, recerca clínica, lectura crítica, escriptura d'un article científic, bioètica, dret sanitari, gestió clínica i sanitària).

Sessions clíniques i bibliogràfiques específiques per a l'especialitat.

Els especialistes en formació han de presentar un mínim de una sessió clínica general del servei de psiquiatria (INAD) a l'any durant tot el seu període formatiu. Tanmateix, duran l'any lectiu i amb freqüència setmanal, amb supervisió d'un expert, es realitzen amb els residents sessions bibliogràfica orientades a conèixer tant la metodologia com fonts adients per a la recerca bibliogràfica i una lectura crítica de la literatura treballada a les sessions.

Independentment de les sessions clíniques generals del servei, les diferents rotacions establertes al llarg del període de formació inclouen entre els objectius propis a cada rotació, la presentació de sessions clíniques específiques en el servei/ dispositiu.

Les activitats científiques i de recerca (publicacions, ponències, etc).

Al llarg del període de formació, en funció de l'any, el/la especialista en formació ha de presentar al final del període lectiu un cas clínic en format publicable, una revisió bibliogràfica, un projecte d'investigació en format FIS i una investigació realitzada amb resultats. Es promou que l'especialista pugui afegir-se als grups de recerca vinculats al servei i participar en les investigacions en curs i publicacions corresponents. S'incentiva als residents per a la presentació de ponències i pòsters a congressos de la especialitat facilitant la seva assistència en cas de presentació.

Les guàrdies /atenció continuada

Urgències de Psiquiatria Hospital del Mar i Urgències Psiquiatria Hospital germans Trias i Pujol (acord de col·laboració docent).

Les guàrdies de Psiquiatria formen part de les obligacions assistencials i docents dels residents i dels adjunts de Psiquiatria, segons el programa nacional de l'especialitat, protocol de la Unitat Docent i les normes de funcionament de l'INAD. Sempre hi ha un adjunt presencial de referència per a les guàrdies. Els matins de 08:00 a 15:00h els dies laborables i la resta del dia, en mòduls de 17h els laborables i de 24h els festius; les guàrdies les compona un equip d'adjunt i resident. El resident anirà adquirint responsabilitat progressiva i augment de l'autonomia segons marca el Real Decreto de febrer de 2008 i pot demanar la supervisió de l'adjunt en qualsevol moment. La llista de guàrdies intentarà garantir 4 guàrdies al mes pels MIR, tot i que pot haver variacions en funció de les necessitats del servei. Aquesta llista es lliura a Direcció Mèdica abans del dia 25 del mes anterior, amb coneixement de la Direcció d'Urgències. Les guàrdies es planifiquen amb previsió d'un any a través de l'aplicatiu Lya2 que permet canvis entre usuaris.

- Objectius:
  - Conèixer el maneig de situacions de crisi.
  - Saber avaluar la urgència, criteri d'ingrés o de no ingrés, criteri de derivació a la xarxa de salut mental.
  - Elaborar correctament els informes d'assistència urgent.
  - Saber fer una orientació diagnòstica bàsica.
  - Conèixer els principals psicofàrmacs utilitzats a urgències i les primeres decisions sobre tractament.
  - Adquirir experiència en el maneig de situacions conflictives: auto i heteroagressivitat I risc autolític.